

FIGYELŐ

Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete

44. Országos Szakmai Konferenciája

Baja, 2016. június 23–24–25

Kerettéma: „Különös fejlődés – speciális megsegítés”

Mottó:

*„A lélektan és a neveléstudomány első nagy találkozása
a gyermeki lét különösségének, a gyermekkor másságának
felismerését eredményezte.”*

(Illyés Sándor, 1994)

Elnöki köszöntő

Kedves Résztevők!

Ezévi konferenciánk kerettémája a korábbi évekhez hasonlóan ismét tág lehetőséget biztosít azoknak a kérdéseknek a megvitatásához, amelyet a kerettéma különböző szempontokból közelít. A „különös fejlődés” felhívja a figyelmet azokra a sajátosságokra, amelyek az emberi lét egyes állomásain átívelve a fejlődés legkorábbi szakaszától a felnőtt koron át, jelen lehetnek. A gyógypedagógia, mint segítő szakma diagnosztikus, nevelési, terápiás és rehabilitációs irányultsággal van jelen az ellátórendszer különböző szinterein. Feladata az, hogy a társadalmi megsegítés részeként hozzájáruljon a különös fejlődés útját járó gyermekek, fiatalok és felnőttek életlehetőségeinek tágra nyitásához, a mind szélesebb körben érvényesülő társadalmi részvételhez, a participáció megvalósulásához.

A „speciális megsegítés”, mint a kerettéma egy másik szempontja, lefedi a köznevelés, az egészségügyi és szociális ellátás különböző rendszereit, a jogalkotás egyes formáit, jelen van a speciális és úgynevezett többségi intézmények mindennapi gyakorlatában; tanítási órákon, fejlesztő foglalkozásokon, az állapotfeltárás és a tanácsadói munka hétköznapi keretei között. És mindannyian tudjuk, hogy ez a mindennapok gyakorlatában komoly kihívás, nem könnyű feladat. A sikerek mellett vannak kudarcok, előrehaladást nehezítő akadályok, forráshiány, akadályok és ellentmondások. Azért is jövünk össze évenként, hogy mindezeket felvessük, hogy mindezekről közösen gondolkodjunk, újabb megoldásokat keressünk és kínáljunk fel a különös fejlődés útján esetleg elakadó személyeknek. Az évenkénti szakosztályi előadások, és a szakma különböző fórumokon

történt megnyilatkozásai jól mutatják a gyógypedagógus társadalom igényességét, innovációs készségét, a másokért vállalt felelősség megnyilatkozását.

De azért is jövünk össze, hogy hagyományainkhoz híven emlékezzünk azokra, akiknek példaértékű munkássága útmutatásul szolgált gyógypedagógus generációk számára. Akiktől tanultunk, s akiknek tudományos és gyakorlati tevékenysége a különös fejlődés útján járók problémáinak megismeréséhez kapcsolódott.

Kerettémánk mottójában felidézzük dr. Illyés Sándor (1934–2001) emlékét, aki már 15 éve nincs közöttünk, s a közelmúltban elhunyt dr. Pálhegyi Ferenc (1935–2016) tanár úrét, akik mindketten a gyógypedagógia határtudományának, a gyógypedagógiai pszichológia ismeretrendszerének nagyhatású képviselői voltak. A társadalmi beilleszkedési zavarok kutatásának eredményei, az emberi személyiség megismerését segítő ún. „személyiséglélektani kalauz” útmutatása forrásként szolgál ma is a speciális megsegítés szerteágazó területén munkálkodó gyógypedagógusok számára. A magam részéről remélem, hogy a közös útkeresés, a közös gondolkodás, az együttlét élménye méltó lezárása lesz a mögöttünk hagyott tanévnek, és útmutatásul szolgál a speciális megsegítés újabb lehetőségeinek jövőbeni kimunkálásához.

Eredményes tanácskozást valamennyiünknek!

Plenáris előadások

Czeizel Barbara kormánybiztos, EMMI; igazgató, Korai Fejlesztő Központ, Budapest: „A koragyermekkori intervenció és a korai fejlesztés tevékenységei és szereplői – új szempontok alapján, új megvilágításban”

Az elmúlt évtizedben megváltozott mind a gyógypedagógiai ellátásba kerülő gyermekek populációja, mind az ellátásba kerülés körülményei, mind a gyógypedagógiai intézményrendszerek feladatköre. Erre a szakmának talán még nem volt ideje megfelelő minőségben felkészülni. A cél az, hogy a jövőben szakmai egyetértést követően gondolkodjunk közösen a különböző életkorú és fogyatékoságtípusú gyermekek minél optimálisabb, a családok szempontjait elsődlegesen figyelembe vevő ellátási formákon. Ehhez megfelelő képzéseket, kompetenciákat, státusokat és jogszabályi környezetet kell teremteni.

prof. Csépe Valéria DsC, egyetemi tanár, kutatóprofesszor, MTA TTK Agyi Képzőközpont: „Sajátos vagy különös? Paradigmaváltás a kivételes figyelmet igénylő gyermekek megértésében”

Az atipikus fejlődéshez való viszonyulásunk, szakmai gondolkodásunk, s ennek következményeként a gyakorlat változásának köszönhetően jelentős paradigmaváltás küszöbén állnak a fejlett közoktatási és -nevelési rendszerű országok. Ebben jelentős szerepe van az adatokra (ha tetszik, bizonyítékokra) alapozott megértésnek, a társszakmák újabb felismeréseinek. Ma a gyermekkori fejlődés megértésének az alapja nem a norma, hanem a tipikus fejlődés teljes spektruma (pszichológiai, biológiai, szociális), s a kognitív és affektív profil összetevőinek az adott életkort jellemző tartományt felölelő feltérképezése. A fejlesztés és a rehabilitációs célú ellátás középpontja a gyermek valamennyi meg-

ismerhető jellemzője, azaz nem a deficitekre korlátozódik. Az atipikus fejlődés mai el látásának új irányát nem csak az jelzi, hogy mára a sajátostól eljutottunk a speciálisig, s a különleges figyelmet igénylőig, hanem az is, hogy a tudomány és gyakorlat együtt működéséből egy újfajta attitűd és gyakorlat nőtt ki. A pszichológia és a gyógypedagógia differenciálódása mellett az agykutatás elmúlt évtizedének eredményei ma minden eddiginél plasztikusabban teszik láthatóvá azt, hogy milyen jelentősége van a korai fel ismerésnek, a komplex diagnosztikának, s a professzionális ellátásnak. Az előadás azokat az új lehetőségeket és eredményeket mutatta be, amelyek a kutatásra alapozott gyakorlatot minden valószínűséggel meg fogják határozni a következő évtizedben.

dr. Juhász Péter főosztályvezető, Emberi Erőforrások Minisztériuma, Fogyaté kosságügyi Főosztály: „A hazai fogyaté kosságügy aktuális kihívásai”

Az előadás célja volt, hogy vázolja a fogyaté kosságügy mibenlétét, általános feladatait, a fogyaté kossággal és a fogyatékos emberekkel kapcsolatos paradigmák változását az elmúlt évtizedekben. A fogyaté kosságügyi szakpolitika kereteinek bemutatása mellett szót ejtett a fogyaté kosságügy kormányzaton belüli helyzetéről, szerepéről és eszköz rendszeréről, a legfontosabb hazai és nemzetközi stratégiai dokumentumokról, és néhány nagyobb horderejű aktuális folyamatról, érintve a gyógypedagógia és a gyógype dagógusok szerepét illető kérdéseket is.

Szakosztályi programok

Autizmus szakosztály

Szakosztályvezető: Őszi Tamásné

A szakosztály programja ebben az évben számos, a gyakorlatban jól alkalmazható mód szertani újdonsággal szolgált. Fontos eredmény volt továbbá, hogy a szakosztályi munka keretében, az AOSZ elnökének egyetértő támogatásával lista készült a szakterületet érintő aktuális problémákról.

Balogné Balázs Judit – Solymos Éva (Újvári Általános Iskola, Baja): „Bemutatko zik az Újvári Általános Iskola autizmus-specifikus tagozata”

Az előadás az intézmény autizmus-specifikus ellátást nyújtó tagozatának megalakulá sától (2011) eltelt időszakát foglalta össze. A szerzők bemutatták a tagozat tárgyi és sze mélyi feltételeit és az alkalmazott autizmus-specifikus módszereket, eszközöket.

Hevesi Tímea Mária (Odú Központ, Szeged): „Segítő nevelést bemutató film az autizmussal élő óvodáskorú gyermekek szocializációjának támogatására”

Az előadás keretében megismerhettük az Odú Központban készült filmet, melyben bemutatták a kapcsolódó kutatásban alkalmazott, élményt nyújtó játékeszközöket, játék helyzeteket. A *Segítő nevelés*ről szóló filmben mutatták be a folyamatot, melyben autizmus specifikus módszerekre építve segítették a szocializációt.

V. Molnár Márta – Stefanik Krisztina (ELTE BGGYK, Budapest): „Szocio-kommunikációs készségek fejlesztésének lehetőségei Lego® Alapú Terápiával”

Az előadás célja egy olyan, hazánkban új, bizonyítékokon alapuló, szocio-kommunikációs készségek fejlesztésére irányuló módszertan ismertetése volt, mely alapvető paraméterei mentén komprehenzív, fejlődési-viselkedéses megközelítésnek tekinthető. Az ismertetés során a szerzők kitértek a Lego® Alapú Terápia elméleti alapjaira, a megbízhatóságára vonatkozó vizsgálatokra, valamint a módszer részletes ismertetésére.

Fábián Anna Mariann – Havasi Ágnes – Péter Dorca (ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet): „Videomodellálás alkalmazása a napi életviteli készségek fejlesztésében”

Az előadásban az előadók az autizmus-specifikus intervencióban hazánkban még kevésbé elterjedt módszert, a videomodellálást mutatták be. A vizsgálatban két gyermek napi életviteli készségeinek fejlesztése kapcsán hasonlították össze a hagyományos vizuális algoritmussal és a videomodellel támogatott fejlesztés eredményességét.

Horhi Anett – Stefanik Krisztina – Oravecz Lizanka (ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet): „Szexuális tudás és ennek forrásai autizmusban.” címmel az autizmussal élő személyek szexuális tudásának, és a megszerzett ismeretek forrásainak feltérképezését célzó, úttörőnek tekinthető hazai vizsgálatot mutatták be.

Kóvári Edit (Autisták Országos Szövetsége, Budapest): „Autista tanulók a köznevelésben”

A témában az AOSZ országos helyzetelemzésre építve sürgeti a megoldások keresését az autizmussal élő tanulók oktatása területén. Az előadás kitért a helyzetképre, az eddig megtett lépések bemutatására, a szükséges beavatkozási pontokra. Az áttekintést interaktív megvitátás követte.

Horvát Krisztina (FSZK, Budapest): „A CAT-Kit és az Ö.T.V.E.N. oktatási segédanyagok képzéshez kötött alkalmazásának gyakorlati tapasztalatai”

Az előadásban az FSZK szervezésében megvalósuló TÁMOP 5.4.11-12/1-2012-0001 számú „Nyolc Pont” kiemelt projekt során kiadott két oktatási segédanyag, a CAT-Kit (Kognitív-érzelmi tréning) és az Ö.T.V.E.N. (Önismeret, Társas Viselkedés, Egészség Nevelés) használatának tapasztalatait ismerhettük meg.

Béres Mária (Bárczi Gusztáv EGYMI, Debrecen): „Kötetlenül, szabadon, mégis rendezetten”

A szerző gazdag gyakorlati tapasztalatára építve, a szabad tanulás alkalmazásának lehetőségét mutatta be autizmussal élő tanulók esetében.

Kézdy Eszter – Stefanik Krisztina (ELTE BGGYK Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet): *„Objektivitás és szubjektivitás autizmussal élő, integrációban tanuló diákok problémás viselkedésének értelmezésében című szakdolgozat és eredményeinek bemutatása”*

Céljai voltak: integrációban vizsgálni, hogy az objektív viselkedéselemzés (S.T.A.R modell) mentén megállapított okok és ezekből levezetett beavatkozás mennyiben illeszkedik a tanárok által említett problémás viselkedésekkel és az alkalmazott megoldási stratégiákkal. A szerzők továbbá félig strukturált interjúkkal vizsgálták, hogy a pedagógusok milyennek látják az autizmussal élő gyermeket az osztályban, integrációját miként értékelik.

Havasi Ágnes – Stefanik Krisztina (ELTE BGGYK, Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet): *„Autizmussal élő, nembeszélő kisiskolások adaptív viselkedése”*

A témában a szerzők 6–11 éves nembeszélő kisiskolások (N=51) adaptív viselkedésének első vizsgálati eredményeit mutatták be.

Havasi Ágnes – Ószi Tamásné (Autizmus Alapítvány; ELTE BGGYK, Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet): *„Autizmus-specifikus informális felmérések a gyakorlatban – Vizuális segítség a szakemberek felkészítésében”*

Előadásukban kiemelték, szakmai konszenzus övezi, hogy az egyénre szabott, autizmus-specifikus egyéni felmérések jelentik a célzott és ellenőrizhető eredményű fejlesztés alapját. Az előadásban egy e témában készülő oktatófilm részleteit mutatták be a szerzők.

Korai fejlesztés Szakosztály

Szakosztályvezető: Melegné Steiner Ildikó

Gohérné Nagy Linda (Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat): *„A Bajai Pedagógiai Szakszolgálat korai fejlesztőmunkájának bemutatása”*

Előadásával – hagyományaink szerint a konferenciának otthont adó intézmény bemutatkozásával – kezdődött a szakosztályi program. Az előadó megismertette a Bajára látogató kollégákat a helyi korai fejlesztés eljárásrendjével, létszámkapacitásával, egyéni és csoportos foglalkozásaival.

Gereben Ferencné (ELTE BGGYK): *„A korai és iskoláskor előtti logopédiai intervenció néhány hangsúlyos kérdése”*

Előadásában felhívta a figyelmet arra, hogy a korai ellátás a logopédiában fehér folt. Az ellátórendszernek át kell gondolnia, hogyan lehet ezt nagyobb hatásfokkal végezni. Az itt megjelenő feladatok módszertanilag a beszédindítással függnek össze. A 3 éves gyermekek kötelező óvodáztatása új szempontként jelenik meg. A beszédindítás a logopédiai alapellátás része. Bemutatta a nyelvfejlődési késés korai felismerésének kritériumait. Kifejtette, hogy a korai neurokognitív fejlődést az integratív funkciók fejlődése

(mozgás, nyelv, percepció, viselkedés), az érés és agyi plaszticitás, a tapasztalatfüggő mechanizmusok és a tanulási folyamatok szerveződése alapozza meg. A szakmai nyelvhasználat változóban van: a „*lassú nyelvvelsajátítók*”, „*nyelvi késés, nyelvi zavar*” tüneteit mutató gyermekekről beszélünk (4 éves kortól), felváltva a „megkéssett” és „akadályozott” beszédfejlődés terminológiát. Részletesen kitért a lassú nyelvvelsajátítók lehetséges atipikus mozgásfejlődési tüneteire, aktiváció és a figyelemszabályozás eltéréseire, a szokásrendszerben instabilitásra, emocionális zavarokra, alkalmazkodási problémákra valamint a beszéd- és nyelvi fejlődésben megjelenő atipikus tünetekre. Az új diagnosztikai megközelítésben neurokognitív fejlődési zavar szempontjából válnak értelmezhetővé a nyelvi késés tünetei; más megközelítésben ennek háttérében a szenzoros integráció zavara áll fenn.

Proszonyák Zsuzsanna (Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központ, Kaposvár): „A korai fejlesztés terápiás lehetőségeinek egymásra épülése a Napsugár Gyógypedagógiai Módszertani Központ Pedagógiai Szakszolgálatában”

Intézményükben protokoll szerint működik a korai fejlesztés és a fejlesztő nevelés. Minősített minőségirányításuk van. A szolgáltatásaikat az alábbi módszerekkel bővítették: DSGM, zeneterápia, lovasterápia, kutyaterápia, Portage-módszer. Az intézmény folyamatmodelljével szemléletesen bemutatta az egész ellátórendszerüket. Kiemelte a hátránykompenzáció fontosságát és a szakemberek szemléletét.

Czeizel Barbara (Budapesti Korai Fejlesztő Központ): „Szakmaközi együttműködés hiányterülete: az evészavarok korai terápiája”

Előadásában bemutatta az evészavarok háttérét. Az evési problémák mögött organikus okok, eltérő kultúra és szokások, önszabályozási nehézségek, társas kapcsolati problémák, bizalom és autonómia problémák állhatnak. Az evéshez a fejlődési területek összességének ép működése szükséges. A korai evésproblémákat a különböző diagnosztikus rendszerek más-más kódokkal írják le (BNO-10, DSM V., DC:0-3 R (-600 evési viselkedés zavarok, -601 állapotváltozási etetési zavar, -602 gondozó-csecsemő közti kölcsönösségből adódó etetési zavar, -603 csecsemőkori anorexia stb.). A gyermekkori evészavarok előfordulása a tipikusan fejlődő gyermekek között 25–45 %, eltérő fejlődésű gyermekek között 30–80%. Az előadó beszámol az *evésterápia pályázati programról*, melyben 12–15 fős multidiszciplináris team vesz részt, evésterápiás diagnosztikai, terápiás és tanácsadó szolgáltatások érhetők el, evésterápiás ajánlást valamint 30 órás továbbképzést tartalmaz. *Felhívta a figyelmet az evésterápiás honlapra és facebook oldalra* (www.koraifejleszto.hu; www.jolenni.hu). Külön hangsúlyozta, hogy a szonda és a PEG mellett is kaphat evésterápiás megsegítést egy kisgyermek. A terápiás lehetőségek változatosak: egyéni, csipegető csoport, egészségügyi szakellátás, kivizsgálás.

Ludvig Orsolya (Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Pápai Tagintézménye): „Reflektív pedagógia és korai fejlesztés”

A fejlesztés nem más, mint döntések sorozata, reflexió, szisztematikus számbavétel, felelősségvállalás. A reflexió irányai lehetnek: a gyermek felé, a gyermek tevékenysége felé, a tanár felé, a szülő felé. A reflektív tanítás értelmezése: egymás között megbeszé-

lünk eseteket, módszerek és eszközök kiválasztása a korábbi tapasztalataink alapján, ön-elemzés (a tapasztalatok újraértelmezése). Az előadó bemutatta a reflektivitás szintjeit (technikai, kontextusra irányuló, dialektikus szint), a reflektivitást, mint folyamatot. A kezdő pedagógust irányító kérdésekkel segíti, visszatekint a cselekvés közbeni érzésekre, a lényeges elemeket tudatosítja, alternatívákat dolgoz ki. Ezen kívül részletezte a reflektív helyzetek szereplőit is (pedagógus, szülő, gyermek, kolléga). A reflektivitást segítő és gátló tényezők megismertetésével mindannyiunk számára megkönnyítette a reflektív gondolkodást – aminek a pedagógiai hétköznapiak egyre jobban ismert részévé kell válnia a korai intervenció munkában is.

Csanádi Zoltánné (Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Bajai Tagintézménye): „Szenzoros integrációs terápia hatása a nyelvi késésre”

Előadásában kiemelte, hogy szenzoros integrációs terápia alkalmazása a korai intervencióban nem új dolog. Fontosságát ugyanakkor nem lehet eléggé hangsúlyozni. Fiatal életkorban a terápia alappilléreit a testközeli, ősi érzékek jelentik: a vestibuláris, a taktilis és a proprioceptív feldolgozás. A diagnosztikában kiemelt figyelmet kell szentelni az anamnézisnek és a strukturált megfigyelésnek. A tesztmódszerek közül az előadó kiemeli a passzív mozgatások fontosságát. Az előadás külön értéke volt a mozgás- és beszédfejlődésben megjelenő figyelemfelhívó jelek felsorolása.

A szakosztályi programon kívül Fórum zajlott, amely a korai intervenciót érintő törvény módosítási javaslatok megfogalmazásával foglalkozott. Az érintett témák: az SNI státusz és a korai intervenció elválasztásának lehetősége, a szakszolgálatok státusz bővítése, orvosok alkalmazása, az enyhébb esetek ellátása, a tevékenység nevének meghatározása, a tanácsadás helyzete, a pedagógusok munkáját segítő kör. (A Fórumon részletes jegyzőkönyv készült, mely kérésre megtekinthető.)

Hallássérültek pedagógiája Szakosztály

Szakosztályvezető: Farkasné Kovács Beáta

A konferencia szakosztályi napja sok érdeklődőt vonzott. A magyarországi speciális intézmények közül majdnem mindannyian képviseltették magukat. Számos kutatási eredmény is megismerkedhettünk, érdekes pályázati munka bemutatásán keresztül. A késő délutánba nyúló tanácskozás szakmai látásmódunk szélesítése mellett lehetőséget adott a tartalmas beszélgetésekre, konzultációra, feladataink továbbgondolására.

Az ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet több előadással is gazdagította a szakosztály programját. **Perlusz Andrea főiskolai tanár és Németh Tünde egyetemi adjunktus** „a hallássérültek pedagógiájának aktuális kérdéseit tárta elénk, **Keresztessy Éva egyetemi tanársegéd** a pedoaudiológia egyik legújabb speciális eszközével ismertetett meg bennünket. Mindkét előadás új szemléletmódot fogalmazott meg. Rámutattak a speciálpedagógiában is elengedhetetlen paradigmaváltás fontosságára, az multidiszciplináris alapozás mellett a komplex diagnózis szükségességére, és a kutatási eredményekre alapozott gyakorlat kimunkálásának jelentőségére.

Gyurina Éva intézményvezető és **Antalné Peti Zsuzsanna** főigazgató helyettes **„A belső integráció, mint lehetőség”** címmel mutatta be a **kaposvári Duráczy József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium** logopédiai osztályában tanuló hallássérült gyerekek sajátos fejlesztését. Tevékenységük több mint 10 éves tapasztalatát foglalták össze a hallássérült tanulók oktatásának egy speciális módjával, az ún. „belső integráció”-val kapcsolatban. A logopédiai óvodai csoportok és iskolai osztályok indításával megjelent halló, de nyelvi-, illetve tanulási zavarral, zavarokkal küzdő gyermekek, tanulók fejlesztése azt a lehetőséget is megteremtette, hogy a jó hallásállapotú, nyelvi szintű, esetleg későbbi életkorban implantált hallássérült gyermekeket, tanulókat logopédiai osztályokban, halló társaikkal együtt oktassák, neveljék.

Mikesy György a váci Cházár András Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Központ, Diákotthon és Gyermekotthon intézményvezetője: „Új modell, mint speciális megsegítés a szakképzési rendszerben és első munkába állásnál” című előadásában a gyógypedagógiai nevelés-oktatás egy másik területének, a szakképzésnek az új kihívásaival ismertetett meg bennünket. A szakképzés követelményeinek való megfelelés, a sikeres munkába állásra, az eredményes társadalmi integrációra való felkészítés az iskolát is új módszerek, eljárások kidolgozására készítetik. Ennek egyik modelljével ismerkedhettünk meg, mely rámutatott a duális szakképzés kihívásaira a speciális szakiskolákban, a szociális támogatási rendszer elégtelenségeire, a szükséges átgondolásokra.

Molnárné Hegedűs Alexandra, a budapesti Hallássérültek Tanintézetének gyógypedagógusa az eltérő fejlődési irányt mutató hallássérültek fejlesztési módjait tárta elénk, összevetve a tantervi követelményekkel. Egy súlyos kommunikációs és beszédértési nehézségekkel küzdő tanuló fejlesztési eredményein keresztül mutatta be, hogy a többségi iskolák követelményeinek való megfelelés a fejlesztési eljárások egyre szélesebb körben való kidolgozására készítetnek. Láthattuk, hogy az intézményi szakmai programok a differenciált fejlesztés módozatait milyen sokszínűen fogalmazzák meg.

Különösen nagy öröm volt, hogy számos fiatal kollégánk is bemutatkozott a szakosztályi ülésen. Az **ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet** frissen diplomázott gyógypedagógus kolléganője mutatta be vizsgálati eredményeit.

Détár Andrea a cochleáris implantáción átesett fiatal és felnőtt hallássérült emberek identitásának alakulásával ismertetett meg bennünket, **Kristóf Réka a kisgyermekkorai hallási túlérzékenység probléma körének elméleti feltárása, a szülői tapasztalatok elemzése** során tett megállapításait tárta elénk. Mindkét előadás sok olyan gondolatot, javaslatot fogalmazott meg, melyekre eddig talán nem fókuszáltunk eléggé a mindennapi gyógypedagógiai gyakorlatban.

Enyedi Dóra pszichológustól és **Zsbánné Forrai Judit** gyógypedagógustól, a **budapesti dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, EGYMI**

és Kollégium munkatársaitól súlyosan, halmozottan sérült gyerekek testvéreinek önismereti és élményterápiás táboráról kaptunk értékes szakmai beszámolót „**Én is itt vagyok...**” címmel. A modellkísérlet nagyon érdekes társadalmi feladatra hívta fel a figyelmet. Súlyosan, halmozottan fogyatékos, teljes ellátásra szoruló gyermekek nem fogyatékos testvéreinek megsegítését célozta, csoport és élményterápiás eszközökkel. A tábor elsődleges célja az volt, hogy a folyamatos ellátást igénylő, súlyosan értelmi, testi és érzékszervi fogyatékos, vagy súlyosan értelmi fogyatékos autista testvérükkel egy családban élő kamaszok mentális támogatásának, prevenciójának lehetőségeit keressék és vizsgálják. A szakosztály vidám, oldott hangulatban zárta az tanácskozást az utolsó előadó jóvoltából.

Földi Dóra és Dóczy Júlia gyógypedagógusok, a **dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, EGYMI és Kollégium** két lelkes pedagógusa figyelemre méltó programot vezet az intézményben, melyről a „**Kommunikáció fejlesztés és közösség építés hallássérült fiatalok részére a filmművészetten keresztül**” című előadásukban számoltak be. A foglalkozások célja a sorstárskapcsolatok építése hallássérült fiatalok részére az iskolán kívül a mozgókép művészeti alapjain keresztül. Bemutatkozott a CinaMaTe Filmklub. Képet kaphattunk a klub hiánypótló szerepéről, közösségteremtő erejéről, benne rejlő lehetőségekről, egyéni fejlődési utakról.

A tanácskozás végén *Perlusz Andrea felvetése nyomán* kötetlen beszélgetés keretében hosszasan elemeztük *a bilingvális oktatás bevezetésének kötelezettségével járó feladatokat*. A jogszabályok értelmében 2017-től jelen kell lennie ennek az oktatási formának a hallássérült tanulók iskoláinak gyakorlatában. Mindannyian egyetértettünk abban, hogy számos tisztázatlan kérdést kell még megválaszolni a szakember-képzésnek, valamint a hallássérült gyermekek nevelését-oktatását ellátó intézményeknek egyaránt. Megegyeztünk, hogy a bilingvális oktatás bevezetésével kapcsolatos kérdések megválaszolása további egyeztetést igényel, melyet az őszi időszakra tervez a szakosztály.

Látássérültek Pedagógiája Szakosztály

Szakosztályvezető: Garai Szilvia

Az ideai szakosztályi ülés mottója ez lehetne: „Nem sokaság, hanem Lélek...”. Kevesen voltunk jelen ugyanis, de annál érdekesebb, mind a szakma, mind a lelkek legmélyéig hatoló előadásokat hallhattunk.

Első előadónk **Bieber Mária (Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége)** volt, aki a Braille bizottság soros elnökeként a **pontírás 21. századi kihívásairól, lehetőségeiről és szükségességéről** beszélt. Röviden vázolta a Braille-bizottság életre hívásának okait, a testület munkájának jellegzetességeit, a célokat, feladatokat, az eddig végzett munkát. Szakmánk egyik nagy kérdését érintette: szükséges-e még a jelenkorban, a számítógépek világában a pontírás tanítása? Meggyőző válasza egyértelmű igen volt, ahogyan a kézirás oktatását sem tarthatjuk idejétmúlt, felesleges dolognak, úgy

a pontírás használatát sem. Az előadó bemutatta a pontírásról készített szakmai kiadványát: *Bevezetés a Braille-írás-olvasás „rejtelméibe”*. A könyv azóta már meg is jelent a Szövetség kiadásában. Célcsoportja a látássérült gyermekekkel és felnőttekkel foglalkozó szakemberek, gyógypedagógus hallgatók, befogadó intézmények tanárai mellett az érintett személyek családtagjai, ismerősei, és bárki, akit érdekel a magyar pontírás, és azt szeretné elsajátítani.

Fazekas Ágnes (Gyengénlátók Általános Iskolája, EGYMI és Kollégiuma), a pszichoterápia világából esetismertetéseket hozott. *„Különös fejlődés – speciális megsegítés: A viselkedésterápiától a pszichodrámán keresztül a gyászfeldolgozásig”* című előadása mélyen megérintett mindannyiunkat. Az ismertetett esetek kirajoltak egy olyan komoly, minden gyógypedagógiai intézményt érintő problémát, ahol a gyermekek és tanulók pszichológiai, esetenként pszichiátriai ellátásának hiánya (nincsenek megfelelő szakemberek az intézményekben) lehetetlenné teszi a gyógypedagógiai (re)habilitációs tevékenységet is.

Katona Krisztina – Gyulai Andrea (Vakok Óvodája, Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája, EGYMI, Kollégiuma és Gyermekotthona): „Elszakadás a hagyományos iskolai keretektől – A pedagógiai munka szervezése az általános iskolai összevont csoportokban” címmel tartott előadást. Az előadók konkrét példákon keresztül mutatták be, hogyan változott meg intézményükben a tanulásszervezés, hogyan kell módosítaniuk a tanórák és tanórán kívüli tevékenységek rendjét amiatt, hogy egyre több halmozottan sérült tanulójuk van. Tanulólétszámuk összességében viszont csökken, így kénytelenek összevont csoportokat létrehozni, mely alapvetően nem előnyös sem a tanulóknak, sem a pedagógusoknak. Ez ismét egy olyan probléma, amely minden gyógypedagógiai intézményt érint, és csak kellő rugalmassággal orvosolható – valamelyest. A rugalmasság egyrészt természetesen a gyermekek érdekeit szolgálja, ugyanakkor az intézmény megfelelő működését is lehetővé teszi, és ezáltal segíti a gyógypedagógusokat is, hogy kompetensnek érezzék magukat, és hatékony munkát tudjanak végezni a különböző egyéni szükségletű gyerekekkel. Ugyanakkor a törvényi szabályozás merevsége miatt a speciális intézmények nem alakíthatnak a tanulóik számára leginkább megfelelő csoportokat, a szoros keretek között nem lehetnek a végletekig rugalmasak – ennek pedig kárát látják mind a tanulók, mind a gyógypedagógusok.

Végezetül **Móga Sebők Erzsébet a Kézzelfogható Alapítvány** vezetője mutatta be az alapítvány tevékenységét. Céljük, hogy a különböző művészeti ágak képviselőinek összefogásával közelebb hozzák egymáshoz a látó és látássérült művészeket és műkedvelőket. Rendszeresen szerveznek olyan tapintható kiállításokat, ahol a művészek eredeti alkotásait látássérült tárlatvezetők mutatják be. A szakosztályi napra hoztak is egy kamara-kiállítást, amelyet először lefedett szemmel, látássérült vezetők segítségével járhatunk be. A résztvevők számára rendkívüli élmény volt megtapasztalni, milyen módon hatnak az egyes alkotások tapintás, illetve vizualitás útján, van-e különbség a kétféle úton szerzett esztétikai élmény között – ugyanazt a művet szemlélve.

A szakosztályi ülés zárásaként rövid műhelymunkára került sor. Összegyűjtöttük mindazokat a problémákat, további feladatokat, amelyek a szakosztályi munkát, illetve magát a szűkebb szakmánkat érintik. Tervünk a tavasz folyamán egy budapesti szakosztályi nap megszervezése. Ennek célja kettős: egyrészt az intézményeinket érintő kérdések megvitatása, tapasztalatcsere, közös megoldáskeresés (Pl. hogyan kell fellépni annak érdekében, hogy a törvényi szabályozás tegye lehetővé a rugalmasabb csoportalakítást, tanulásszervezést). Másik cél az országban dolgozó látássérültek pedagógiája szakos gyógypedagógusok továbbképzésének, információval való ellátásának összehangolása a vak és a gyengénlátó személyekkel kapcsolatos területről. Az intézményeink által rendszeresen szervezett szakmai nyílt napokon általában igyekeznek részt venni a vidéken „magányosan” dolgozó kollégák, de szükségük van a másik terület információira is, ezért gyakran egyéni konzultációt kérnek, és egyesével jönnek segítségért. Ezt szeretnénk összehangolni, és olyan napot szervezni, amelynek egyik felében a vak tanulókat, a másikban a gyengénlátó tanulókat ellátó intézmény nyújtana segítséget előadások, kiállítás, illetve tapasztalatcsere, vagy akár bemutató foglalkozások formájában. A pszichológiai ellátás elégtelenségére is szeretnénk felhívni a figyelmet. Készül egy olyan tanulmány, amely bemutatja a korábbi ellátás sajátosságait, rávilágít annak szükségességére, és megoldást javasol a jelenlegi helyzet felszámolására (nincsenek megfelelő szakemberek az intézményekben). *A közelfövöben a Gyengénlátók Általános Iskolája „60 éves a gyengénlátók önálló oktatása” címmel jubileumi ünnepséget szervez. Ennek keretében egy kerekasztal-beszélgetésre kerül sor a pszichológiai ellátásról.* A rendezvény „ihletője” a szakosztályi ülésen elhangzott előadás, illetve az azt követő beszélgetés volt. Így nyugodtan mondhatjuk, hogy a szakmai ülésnek már meg is van az első gyümölcse, amelyet, reményeink szerint, még további hasznos programok követnek.

Logopédiai Szakosztály

Szakosztályvezető: Sós né Pinty Mária

Mielőtt a konferencia előadásainak ismertetésébe fognánk, érdemes említést tenni arról, hol tart az a másfél éve kezdett egyeztetési folyamat, melyet a logopédiai ellátás (alapelletés és SNI-ellátás) javítása és az írott nyelvi zavarok ellátási kompetenciáinak tisztázása illetve a beszéd fogyatékos SNI kategória jelenlegi meghatározásának újragondolása érdekében kezdeményezett a MAGYE elnökség, a Logopédiai Szakosztállyal valamint több érintett civil szervezettel (MLSZSZ, MFFLT) együtt Kiss Lászlónál, az EMMI illetékes szakértőjénél.

Fontos eredménynek tartjuk, hogy a kerekasztal szakmai, szakmapolitikai és az intézményrendszerből érkező képviselői között konszenzus alakult ki a nyelvi zavarok korai felismeréséhez szükséges szűrési rendszer bevezetéséről. A történeti hűség kedvéért megjegyzendő, hogy a 2000-es évek előtti logopédiai rendtartásban már szereplő, de azóta az ellátási kötelezettségből kikerült szűrési protokoll a tervek szerint a szűrést az óvodába kerülő 3 éves gyermekek esetében a közelmúltban elkészült KOFA-3 (Kommunikációs Fejlődési Adattár) szülői kérdőív kitöltésével valósítaná meg. Így a logopédusok a tipikus fejlődés pontszámaival összevetve állapítanák meg a nyelvfejlődési

elmaradás tényét, majd az így kiszűrt gyermekekkel további vizsgálatokat végeznek. A nyelvfejlődési elmaradást mutató gyermekek egy tanéven át – a súlyosság mértékétől függően – tanácsadásban és kiscsoportos nyelvi fejlesztésben részesülnének. A kontrollvizsgálatokat követően lehetne eldönteni, hogy a gyermeknek sikerült-e nyelvfejlődési elmaradását behoznia, vagy nyelvfejlődési zavar diagnózisával állunk szemben, mely intenzív logopédiai ellátást igényel. Az így felálló monitorrendszer nagy előnye, hogy a nyelvfejlődési zavarral küzdő gyermekek fejlődése és kezelése a kezdetektől nyomon követhető lenne a logopédiai hálózaton belül, nem csak az öt éves korban esedékes szűrés hozná felszínre a problémát.

Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar a Fővárosi Logopédiai Szakszolgálat, és két vidéki intézménnyel közösen a rendszer kipróbálását is tervezi. Előre is köszönjük azoknak az adminisztratív és folyamatszervezési nehézségektől sem visszariadó logopédus kollégáknak, akik vállalkoznak erre a munkára. Általuk előzetes tapasztalatokat is fel tudunk mutatni a szűrés rendszerszintű hatásairól, amennyiben az erről szóló szabályozás később törvényerőre emelkedik. A rendszer lényege, hogy a legsúlyosabb nyelvi állapotú gyermekek ellátása és nyomon követése megnyugtató módon rendeződjék, és ugyanabban a szakmai kézben összpontosuljon az óvodai és az iskolai években is. Ez a később esetlegesen jelentkező írott nyelvi zavarok megelőzésének is előfeltétele.

A Logopédiai Szakosztály munkájában az ideai konferencián is a korábbinál nagyobb hangsúlyt kaptak a *szakmapolitikai megbeszélések*. Öröndetes, hogy ezek nem különálló szakosztályi, hanem **szakosztályközi programokként** jöttek létre.

A **korai gyógypedagógiai beavatkozásokról szóló Fórum** majd minden szakosztályt megszólított. Itt Czeizel Barbara, frissen kinevezett kormánybiztos és Kereki Judit, a korai program kidolgozója hallgatta meg a szakma véleményét a jelenlegi nehézségekről, de főként arról, milyen változásokra lenne szükség egy jól működő, a lehető legkorábbi felismerést, a prevenciót és az intervenció hatékonyságát egyaránt fokozó ellátórendszerben. A megbeszélés légköre tükrözte, hogy minden fél a megoldásra és nem az esetleges szemléletbeli különbségekre fókuszál, mert a legfontosabb az ellátni kívánt gyermekek érdeke.

A másik szakosztályközi Fórumra a MAGYE-n belül a konferencián frissen megalakult Pedagógiai Szakszolgálati Szakosztállyal közösen került sor.

A beszélgetést Mosányi Emőke, a Fővárosi Szakszolgálat igazgatója és Sósne Pintye Mária, a Logopédiai Szakosztály elnöke közösen moderálta. A kerekasztal beszélgetésen áttekintettük a szakszolgálatok által biztosított logopédiai alapellátásnak a 2013-as változások nyomán kialakult helyzetét. A szakmai feszültségeket, az értelmezési problémákat, a szűrés, vizsgálat és a kezelés folyamatait egyaránt sorra vettük. Az ellátásszervezés terén szóba került a súlyos fenntartói alulfinanszírozás, a beszéd- és nyelvi zavarok ellátásának – a törvényi lehetőségek ellenére – fenntartói nyomásra való szűkítése, éppen úgy, mint az indokolatlanul magas adminisztrációs terhek, a szakemberhiány és az egyenlőtlen terhek miatt az ellátási rendszerek között újabban mutatkozó szakembervándorlás is. A logopédiai ellátás minőségére vonatkozó gondolatok között a szűrések újragondolása, az egyes fejlesztő-terápiás rendszerek egységesítésére való törekvések, valamint az SNI és alapellátás közötti átmenet nehézségei kaptak hangsúlyt.

A délutáni órákban az előbbi szakmai fórum folytatásaként szükségesnek látszott *a szakmai érdekvédelemről – a megyénként létrehozott intézményrendszer apropóján – külön is szót ejteni*. Az érdekvédelem kapcsán a kerekasztal beszélgetés igyekezett felszínre hozni azokat az aktuális kérdéseket, melyek napjainkban a szakmai fejlődés, továbblépés zálogát jelentik. E témák egy része szorosan összefügg az EGYMI intézmények feladataival, problémakörével is: pl. a tantárgyak, tantárgy-részek értékelése, minősítése alóli mentesítések, a gyermekek állapotmegismerése, a folyamatdiagnosztika, a kontrollvizsgálatok változó szerepe, a sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelésének problematikája. A magyar sajátosságként létező BTMN kategória, ezen belül a mentesítések és az országos szakértői tevékenység jövőjével kapcsolatos kérdések. A kerekasztal az aktuális kérdéseket problémafelvetés formájában szeretné a MAGYE 12 szakmai pontjában a későbbiekben megjeleníteni, részben a részletesebb szakmai konszenzus megszületése érdekében, részben azért, hogy a MAGYE 12 szakmai pontjában a pedagógiai szakszolgálatok és a logopédusok nézőpontja is kellő hangsúlyt kapjon. Mindhárom fenti fórum a szakosztályközi együttműködés fejlődését is szolgálta egyben, új dimenziókat nyitva ezzel a MAGYE működésében.

A MAGYE Logopédiai Szakosztály programjában a korábbi hagyományokhoz híven nem csak előadások kaptak helyet, hanem *műhelymunkák* is. Idén két kolléga vállalkozott arra, hogy módszereit a szélesebb szakmai közönségnek bemutatja.

Vecsey Katalin, a **Bates College** beszédtanára a „*Személyre szabott ötperces bebeszélő gyakorlatok*” kipróbálását és módszertani fogásainak bemutatását ajánlotta fel a résztvevőknek. A bebeszélő gyakorlatok célja a megszólalás minőségének biztosítása és a sérülések megelőzése. Egy teljes bemelegítő és bebeszélő gyakorlatsor elvégzése legalább 20 percet vesz igénybe. Ebben a jó hangulatú műhelymunkában olyan villám gyakorlatsort ismerhettek meg a résztvevők, mely akkor is eredményes, ha csak öt percünk van a bebeszélésre. Mindenki személyre szabott gyakorlatsort állíthatott össze, mely elméletben általános, de kivitelezésben személyenként eltérő.

Török Ádámné Drubics Éva az „*Okoskocka*” komplex fejlesztőrendszer logopédiai alkalmazási lehetőségei mutatta be. Az eszközrendszer pszichológus, gyógypedagógus és fejlesztő pedagógus szakemberek közös fejlesztése. Alkalmas a gyermek képességeinek kibontakoztatására, az iskolai tanulást megalapozó képességek fejlesztésére, fejlődéslélektani és neurológiai kutatások eredményei alapján. Célja az iskolára való hatékony felkészítés, az olvasást, írást, számolást megalapozó funkciók magas szintre való fejlesztése. A komplex eszközrendszert jelenleg hét eszközcsalád alkotja: a vizuális percepció, az akusztikus percepció, a számolás, a testséma, a térészlelés, az anyanyelv és a szövegfeldolgozás területére irányulnak feladataik. A fejlesztés a fokozatosságra építően igen változatos módon sok-sok játékkal valósul.

A szakosztály péntek délelőtti előadásblokkjaiban is változatos témákat hoztak az előadó kollégák:

Rohár Alexandra (Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Sárbogárdi Tagintézménye): a *Down-szindrómások nyelvi képességeinek feltárására irányuló saját kutatását* mutatta be. Feltételezte, hogy Down-szindrómás gyermekeknél az aktív szókincs, a nyelvtani fejlettség, az olvasás és írás elsajátításához szükséges készségek területén nagyobb az elmaradás, mint azt a mentális kor indokolná. A Down-szindrómás célcsoport mellett két kontrollcsoport is szerepel a vizsgálatban: az egyiket mentális korban és életkorban illesztett más kóreredetű értelmi fogyatékos személyek alkották, míg a másik kontrollcsoportot mentális korban illesztett tipikus fejlődésű gyermekek adták. Hipotézisei nagyrészt igazolódtak.

Ispány Mónika (Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat): „*Kisiskolás gyermekek olvasási teljesítményének és zenei képességeinek vizsgálata*”

Előadása a nyelv, az olvasás és a zene párhuzamos vizsgálatának tanulmányozására épült egy nyomonkövető vizsgálat keretében. A vizsgálat első része arra keresett választ, hogy két óvodai gyermekcsoport nyelvi teljesítménye közti különbség mennyiben magyarázható, magyarázható-e a rendszeres zenei fejlesztéssel. A vizsgálat második részében, első osztály végén, arra volt kíváncsi, hogy megmutatkozik-e az óvodában intenzív zenei fejlesztésben részesült gyermekek nyelvi előnye az olvasástanulásban, a nyelvi tudatosságban és a szövegértésben. Az eredmények szerint a nyelvi előny továbbra is fennáll, az összefüggés-vizsgálatok legerősebben a ritmushallást vizsgáló feladatok szignifikáns korrelációját mutatták ki az olvasási és fonológiai tudatosság feladatokkal. Az eredmények az írott nyelvi zavarok prevenciójában nyújthatnak segítséget.

Burom Katalin (Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Egri Tagintézménye): „*Korai vizsgálatok a logopédiában – egri gyakorlat*”

Az előadása logopédiai vizsgálati protokoll Eger környéki gyakorlati megvalósítását mutatta be a differenciál- és fejlesztő diagnosztikai szempontok figyelembevételével. Felhívta a figyelmet arra, hogy a megfelelő ellátás, a terápia kijelölése elképzelhetetlen átfogó, minden részterületre kiterjedő diagnosztikai módszerek alkalmazása nélkül.

Lévai Edit – Hegedüsné Somogyi Beáta (Somogy Megyei Duráczy József Óvoda, Általános Iskola, EGYMI és Kollégium, Kaposvár): „*Átmeneti szegregáció a logopédiában – Egy hármás évfordulóelőestjén*”

A jövőre 120 éves Duráczy József Óvoda, Általános Iskola, EGYMI és Kollégium beszédjavító tagozatának nyomon követési tapasztalatait mutatták be két előadásban. Az elmúlt évtizedekben a hallássérültek nevelését, oktatását nem feladva egy modellértékű intézményegység kiépítése nyomán a hallássérült tanulók tagozata mellett megkezdtek a nyelvfejlődési zavarral, illetve tanulási zavarral küzdő gyermekek komplex fejlesztését, óvodai és általános iskolai nevelését, oktatását. Előadásukban kiemelték a szegregáció hangsúlyozottan *átmeneti* jellegét. Bemutatták óvodásaik, tanítványaik fejlődésének két különböző útját az integrációig. Az egyik út a korai felismerés nyomán a beszédjavító óvodából vagy a beszédjavító iskola alsó tagozatáról integrált gyermekek útja, melynek zömében a sikeres iskolai integráció az eredménye. A másik út azon tanu-

lóké, akik sikertelen integrációt követően, más iskolákból, különböző osztályfokokon kerülnek szegregált oktatási körülmények közé. A két út diagnózisait, eredményeit, sikereit, kudarcait hasonlították össze, és választ kerestek arra, hogy a „sikertelen integráció – átmeneti szegregáció – újabb integráció” irány az iskolai eredmények, a továbbhaladás és a másodlagos tünetek szempontjából mennyire hatékony.

Jenei Gabriella (Szászszentmiklósi Csokonai Vitéz Általános Iskola): „Az írott nyelvi zavarral küzdő tanulók ellátásának helyzete egy dunántúli tankerületben”

Az előadás az írott nyelvi zavarral küzdő gyermekek iskolai pályafutásának támogatását mutatta be. Az általa felsorolt négy feltétel a következő: szükség van jó törvényi szabályozásra, megfelelő tárgyi és személyi feltételekre, a kérdéskörben jártas szakemberekre, akik időben felfedezik a problémát, és célzottan, a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelően tudják kezelni azt, valamint elengedhetetlen a gyermekekkel foglalkozó pedagógusok együttműködése. A kutatás célja volt, hogy körüljárja e négy alapfeltétel meglétét. Kiderült, hogyan hat a mindennapi gyakorlatra a jelenleg hatályban lévő köznevelési törvény, a rendelet, hogyan változott az általános iskolás populáció létszáma, ezen belül a sajátos nevelési igényű, illetve az írott nyelv zavaraival diagnosztizált gyermekek aránya 2010 és 2015 között, mikortól, és milyen diagnózissal kerültek először a szakemberek látókörébe a gyermekek, milyen végzettségű szakembert nevezett meg a szakértői vélemény, valamint fény derült a gyermekekkel végzett terápia tartalmára. Az eredmények felhívják a figyelmet arra, milyen változtatások szükségesek hatékonyabb ellátáshoz.

Sipos Zsóka a Meixner Alapítvány képviselője arról tájékoztatott minket, hogy a Meixner Ildikó által kidolgozott diagnosztikus eszközök standardizáláson mennek keresztül. Ennek első eredménye a 3. osztályosok számára készült olvasásvizsgálat reprezentatív mintán való bemérése. A régen várt viszonyító értékek legfontosabb mutatóit az előadásban láthattuk is, de ezek az ősz folyamán nyilvánossá válnak, és minden érdeklődő számára hozzáférhetőek lesznek.

Mozgásfogyatékoság-ügyi Szakosztály

Fótiné Hoffmann Éva szakosztályvezető, szakmai segítő: Lénárd Zoltán

Idei szakosztályi ülésünk kétszeresen is ünnepélyes aktus volt. Egyrészt, mert a szomatopedagógus képzés 2016-ban ünnepli a szakindítás negyvenedik évfordulóját, másrészt **Kullmann Lajos professzor Bárczi Gusztáv Emlékérmét vehetett át** Gereben Ferencné elnöktől és a MAGYE elnökségétől. A díjátadásra a szakosztályi ülésen került sor. Gratulálunk Tanár Úrnak a díjhoz.

A „40 éve kezdődött a szomatopedagógus képzés” című előadás keretein belül Benczúr Miklósné és Kullmann Lajos (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai

Kar), az egykori Szomatopedagógiai Tanszék korábbi vezetői emlékeztek vissza a szakindításra és a képzés első évtizedeire. Benczúr Miklósné felolvasta Csilla Hohendorf (Csillagház Általános Iskola jogelődje) levelét is. Lányiné Engelmayer Ágnes üdvözlét az üléseelnök tolmácsolta. Ezután virággal köszöntöttük az első évfolyam egykori tanárait és hallgatóit. A megjelentek korabeli dokumentumok és személyes emlékeik megosztásával tették teljessé az ünneplést.

Hegedüsne Albert Anikó (Bajai Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény): „A mozgásfejlesztési lehetőségek a Bajai EGYMI-ben”

Az előadó a konferenciának otthont adó intézményben zajló mozgásfejlesztő tevékenységeket foglalta össze.

Szeredai Márta (Szent Margit Kórház, Fejlődésneurológiai Osztály): „A terápiák lehetőségei a korai ellátásban (megelőzés, gyógyítás, rehabilitáció)”

Az előadás a korai életkorban alkalmazott fejlesztő módszerekről adott rendszereszméletű összefoglalást és fogalommagyarázatot.

Tóth Adrienn (Mozgásjavító Óvoda, Általános Iskola, Szakközépiskola, Gimnázium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium – a továbbiakban „Mozgásjavító”: „Teamwork makes the dream work – ErasMex”

Az előadás egy Erasmus együttműködés keretein belül megvalósult németországi, hollandiai, norvégiai, izlandi tanulmányút tapasztalatairól számolt be.

A következő öt előadás a mozgáskorlátozott tanulók kommunikációjának problémakörét járta körül.

Horváthné Illés Barbara – Fekete-Szabó Viola (Budapest III. Kerületi Csillagház Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény): „AAK a Csillagházban” címmel foglalták össze az előadók, színes példákkal illusztrálva, a Csillagházban zajló, több évtizedes fejlesztő munka tapasztalatait és eredményeit.

Szendrei Virág – Hegedüs Krisztina – Markó Mónika (Mozgásjavító Általános Iskola): „A team munka szerepe egy nem beszélő gyermek oktatásában”

Az esetismertetés a szakemberek összehangolt együttműködéséről szolt egy beszélő közegeben tanuló, nem beszélő gyermek megsegítése érdekében.

Miksztai-Réthey Brigitta (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet): „Számítógép-kezelés megoldások fejmozgatással, szemmozgással”

Az előadó a legújabb, kommunikációt segítő technikai megoldásokról tartott érdekesítő bemutatót.

Péntek Dózsa Melinda – Csurgó Krisztina (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet, Szomatopedagógiai Szakcsoport – a továbbiakban ELTE BGGYK GYMRI SZP – illetve Mozgásjavító Általános Iskola: „Kézírás és gépipírás összehasonlító vizsgálata a Mozgásjavítóban”

Az előadásban ismertették egy hosszabb távú együttműködésen alapuló felmérés eddigi fontos részeredményeit.

A „**Fiatalok fóruma**” blokkban – hagyományainkhoz híven – pályakezdő kollégáink ismertették kiváló szakdolgozati kutatásaik eredményeit.

Bányai Eszter (ELTE BGGYK GYMRI SZP): „A kortársak közti kommunikáció vizsgálata AAK-használó tanulók körében”

Az előadó a spontán kommunikáció eddig kevésbé kutatott területéről beszélt.

Zahora Nóra (ELTE BGGYK GYMRI SZP): „Spasztikus cerebrális paretikus tanulók műszeres felső végtagi mozgásvizsgálata”

Az előadásban új diagnosztikai lehetőségekről számolt be a hallgató.

Szemenyei Eszter (ELTE BGGYK GYMRI SZP): „Spasztikus cerebrális paretikus tanulók kontrollcsoportos összehasonlító vizsgálata FNO kategóriakészlet felhasználásával”

Az FNO gyermek-ifjúsági változatának felhasználhatóságáról szólt az előadás.

Pataki-Juhász Andrea (ELTE BGGYK GYMRI SZP és ELTE Gyakorló Országos Pedagógiai Szakszolgálat): „Mozgáskorlátozott kisiskolások aritmetikai képességének, készségeinek diagnosztikus megközelíthetősége”

Az előadás a Diszkalkulia Pedagógia Vizsgálat 2. felvételének tapasztalatait, adaptációs lehetőségeit mutatta be.

Az előadások után a résztvevők összegezték a konferencia tapasztalatait. A szakosztály vezetősége minden résztvevőt arra biztatott, hogy iratkozzon fel és legyen aktív résztvevője a Szomatopedagógiai Szakmai Műhely levelezőlistának és Facebook csoportnak.

Pszichopedagógiai Szakosztály

Szakosztályi program szervezői: Egri Tímea és Reményi Tamás

A MAGYE 2016. évi országos szakmai konferenciáján a Pszichopedagógiai Szakosztály sokszínű, széles palettájú programot mutatott be. Az előadások megjelenítették a pszichopedagógia fontos, aktuális kérdéseit, és ízelítőt adtak a sokrétű szakmai munkáról. Az üléselnöki feladatokat Reményi Tamás látta el.

Nagyné Klujber Márta (Eszterházy Károly Egyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola): „Az interakció-elemzés szoftveres támogatásának lehetőségei gyógy-pedagógiai területen”

Az előadás kitért a terápiás, illetve fejlesztő foglalkozások belső folyamatainak elemzésében hasznosítható újabb módszertani lehetőség bemutatására. Az IKT szempontjából egy szoftver is bemutatásra került, az *Observer XT*.

Nyisztorné Debreczeni Ágnes (Fővárosi Iskolaszaktanatórium Általános Iskola): „A beteg gyerekek megsegítése a Fővárosi Iskolaszattanatórium Általános Iskola és a Semmelweis Egyetem II. számú Gyermekklinika pedagógusainak tevékenysége fényében”

Az előadó az iskola pedagógusainak csapatát képviselte előadásával, és a Fővárosi Iskolaszattanatórium Általános Iskola fennállásának 80. évfordulója alkalmából ismertette munkájukat.

Bíró Zsófia – Reményiné Csekeő Borbála (Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány): „A speciális megsegítés lehetőségei egy gyermek és ifjúsági lelkisegélyvonalon. Tapasztalatok a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány mindennapjaiból”

Bemutatták a szervezet 24 órában segítséget nyújtó ingyenes, telefonos lelkisegély szolgálatát, amely 24 év alatti gyermekeknek, fiataloknak, valamint az ő ügyükben telefonáló felnőtteknek nyújt segítséget.

Szabó Andrea (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat): „Speciális ellátás a gyermekvédelemben”

Az előadás bemutatta a gyermekvédelmi szakértői bizottságban végzett pszichopedagógiai vizsgálati munka sajátosságait, illetve az externalizáló és internalizáló zavart mutató gyermekek és fiatalokúak megjelenésének problémáit, prevalenciáját.

Surányi Krisztina – Egri Tímea (ELTE BGGYK): „Gyermekrajzokról és a beszédes rajzjegyekről”

Az előadás a témáról pszichopedagógiai szempontból beszélt. A bemutatott rajztesztek (Bender A és B, Goodenough-féle emberrajz, hagyományos családrajz, kinetikus családrajz, elvárásolt családrajz, ház-fa-ember-teszt, szabadrajz módszer) felvételének módjára, és a kompetenciakörön belüli elemzésre egyaránt kitért az előadás. A hangsúly a lehetséges zavarjelek összegyűjtésére helyeződött.

Pechan Eszter (Csalogány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, EGYMI, Kollégium, Gyermekotthon): „Lehet egy mesével több?”

Az előadás megfogalmazta, hogy hogyan és miért érdemes visszaemlíteni a meséket a pedagógiai munkába. Kitért arra, hogyan használhatóak az egyes mesetípusok az alkotó, fejlesztő meseterápiában, valamint bemutatta a kísérleti jellegű, 30 napos mesemondással kapcsolatos kutatását, amely óvodás korú kisgyermekeket nevelő családok körében készült.

Pechan Eszter (Csalogány Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, EGYMI, Kollégium, Gyermekotthon): „A kutyás terápia lehetőségei a gyógypedagógiai munkában”

Az interaktív előadás keretében szó esett a pszichopedagógusok körében alkalmazható állatasszisztált terápiákról, a kutya bevonásának a lehetőségeiről a fejlesztő foglalkozásba, valamint a hallgatóság képet kaphatott a módszer tudományos háttéréről is.

Kovács Lilla Dóra (ELTE BGGYK hallgatója)– Egri Tímea (ELTE BGGYK): „Az agresszió különböző típusainak megjelenése az Aszódi Javítóintézet pszichopedagógiai csoportjában”

Az előadásban a hallgató a szakdolgozati kutatását mutatta be témavezetőjével. Hipotézise szerint az Aszódi Javítóintézet pszichopedagógiai csoportjára jellemzőbbek a befelé irányuló agresszív megnyilvánulások (szorongás, depresszió, viktimizáció érzése), mint a nyílt, kifelé irányuló agressziók (fizikai, verbális agresszió, bullying). Ezt kutatási adatai nem erősítették meg. Az Agresszió Viktimizáció Kérdőív eredményei alapján a növendékek hajlamosabbak áldozatként, mint agresszorként definiálni magukat, ellenben az agresszió magasabb pontszámban jelent meg, mint a viktimizáció. Azonban mindkét skálánál a kötekedés és a fenyegetés kapta a legmagasabb pontszámokat. A Gyermekviselkedési Kérdőív eredményei szintén megcáfolták a feltételezést: a csoport növendékei jelentősebb mértékben mutattak externalizáló tüneteket, mint internalizálókat.

Reményi Tamás (ELTE BGGYK, Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet): „A viselkedészavar jelensége”

Az előadás kitért a hazai és nemzetközi klasszifikációs rendszerek ismertetésére, a körkép bemutatására, a diagnosztikus munka nehézségeire és problémáira, valamint a viselkedészavarral küzdő tanulók integrálhatóságának nemzetközi és hazai helyzetére, illetve az ezzel kapcsolatos kutatási eredményekre.

A délutáni blokkban kerekasztal beszélgetés keretében vitatták meg a részt vevő szakemberek és érdeklődők a pszichopedagógia aktuális kérdéseit, problémáit, a jövőbeli terveket. A diskurzust Kereki Judit, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógia Kar pszichopedagógia szakirányának vezetője és Reményi Tamás, elnökségi tag moderálta.

Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakosztály

Szakosztályvezető: Szekeres Ágota

Idén is nagyon tartalmas programot tudtunk összeállítani, hiszen harmadik alkalommal sikerült egész napos ülést szerveznünk. Nagyon szerencsés, hogy sokan előadóként visszatérnek és megmutatják empirikus kutatásukat, vagy a napi gyakorlatról számolnak be. Nemcsak az előadók, hanem a hallgatók jelentős része is visszatér hozzánk. Annak is mindig nagyon örülünk, hogy az érdeklődő kollégák számos szakosztály programját szeretnék meghallgatni, ezért az előadások között sokan jönnek-mennek. Ez is arra

motivál bennünket, hogy olyan előadásokat kínáljunk, amiket sokan szeretnének meghallgatni. Fontos, hogy a program szünetében informális kapcsolatok alakulnak, a kollégák keresik a szakmai együttműködési lehetőségeket.

Fazekasné Fenyvesi Margit – Gál Zita – Papp Gabriella (ELTE BGGYK, Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet): *„Tanulásban akadályozott tanulók munkamemória vizsgálatának tapasztalatai”*

Az előadásban empirikus vizsgálatok eredményeit mutatták be a szerzők. A mérési eredményeket követően konklúziókat fogalmaztak meg a vizsgálat adataira épülő fejlesztés tervezésére.

Macher Mónika (ELTE BGGYK, Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet): *„Tanulásban akadályozott 10 éves gyermekek szótanulási folyamatainak vizsgálata”*

Az előadás rámutatott az integrált oktatási keretek között tanuló 10 éves tanulásban akadályozott gyermekek szótanulási folyamataira, jellegzetes hibáira.

Szabó Aletta és Szenczi Beáta (ELTE BGGYK, Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet): A szerzők közös munkájukban vizsgálták a *serdülőkorú tanulásban akadályozott tanulók énképét*. Egy olyan eszköz bemutatására került sor, amelyet itthon még kevés szakember használ, ezért az előadást követően nagyon sok kérdést kaptak a kutatók, amely jól jelzi, hogy a gyakorlatban dolgozó kollégák mennyire fontosnak tartják ezt a témát.

Mucsiné Erdei Mónika (Szeged és Térsége Bárczi Gusztáv EGYMI, SZTE JGYPK Gyógypedagógusképző Intézet, Szeged): *„Egy online diagnosztikus mérés – az e-Dia teszrendszer próbamérésének szerzett tapasztalatai tanulásban akadályozott tanulóknál”*

A prezentációban bepillantást kaphattunk a használt mérőeszköz különböző feladataiba. A rendszer alkalmas lehet a későbbiekben a fejlesztések hatékonyságának jelzésére is.

Kiss Dóra – Horváth Endre (ELTE BGGYK, Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet): *„Új lehetőségek a társas kapcsolatok kialakítására az integrált nevelésben”*

Az előző előadás témáját továbbfolytatva a szerzők érintették a korábban fejlesztett SMETRY rendszer jellemzőit. Majd bemutatták azokat a nem viszonzott rokonszenvi választási mutatókat, amelyek segíthetik a pedagógusokat abban, hogy a tanulóik sikeresen alakítsanak ki kölcsönös kapcsolatokat egy közösségen belül.

Szabadiné Kovács Ágnes (Meixner Ildikó EGYMI, Mohács): *„Digitális Témahét a Meixner Ildikó EGYMI alsó tagozatán”*

Szintén a digitális világhoz kapcsolódóan mutatta be az előadás az első Digitális témahét során az Égig érő paszuly című népmese feldolgozását az intézményben. A program számtalan lehetőséget kínált a hagyományos és tevékenységközpontú módszerek

ötvözésére, IKT eszközök és -technikák felhasználásával. Kiemelte a digitális kompetenciát alkotó készségek, képességek fejlesztésének menetét a témahét során.

Gelencsérné Bakó Márta (Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar, Gyógypedagógiai Intézet): *„Az integratív pedagógiai szemlélet megjelenése a tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon a Kaposvári Egyetem Gyógypedagógiai Intézetének szakpedagógiai gyakorlata során”*

Az előadás bemutatta az integrált gyakorlat megvalósulási lehetőségeit a tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon tanuló gyógypedagógus hallgatók számára.

Meggyesné Hosszu Tímea – Márta Attila – Nádler Ivett – Soós Írisz (SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Szeged): *„A társadalmi érzékenyítés megvalósulása az óvodai nevelésben”*

Online kérdőíves vizsgálatukban arra keresték a választ, hogy a korai intézményes nevelés területén az óvodákban élnek-e az érzékenyítés szempontjából szenzitív életkorban lévő gyermekek társadalmi szemléletformálásának lehetőségével. Eredményeik azt mutatták, hogy az intézmények tizede mások által szervezett érzékenyítő eseményeken vesz részt. A szülők nagyon csekély mértékben válnak részeseivé e programoknak. A tolerancia kialakítására, a társadalmi szemléletformálásra alkalmas mesekönyvek csak elvétve találhatók meg az óvodákban.

Tari Lajos Tamásné (Bajai EGYMI, Baja): *„Különleges együttműködés – két intézmény közös munkálkodása az SNI tanulók tehetséggondozása, hatékonyabb integrációja érdekében”*

Az előadás egy intézményi jó gyakorlatot mutatott be.

Tukericsné Schvilinger Anikó (Meixner Ildikó EGYMI, Mohács): *„Az intézmények mentor szerepe, a SNI gyerekek/tanulók tehetséggondozásában”*

A tehetséggondozás témáját folytatva az előadás kiemelte az intézmények hálózatos együttműködését, valamint a mentorok szerepét a sajátos nevelési igényű, tehetséges tanulók életében.

Az ebédszünetet követően ismét nagyon sok hallgató gyűlt össze, **Köböl Erika (SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Szeged; Aura Segítő Kutya Alapítvány, Debrecen; SZTE Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Szeged):** *„Terápiás kutyával asszisztált foglalkozások a gyógypedagógiai fejlesztő munka és az integráció támogatására”* című prezentációja következett. Az előadó beszélt arról, hogy a terápiás kutyával asszisztált foglalkozások jó támogatói a gyógypedagógiai fejlesztő munkának, szervesen illeszkednek a fejlesztő eljárások körébe, ugyanakkor hatékonyan segítik az integrációs törekvéseket is. Fontos a résztvevők kompetenciáinak tisztázása, valamint a munkaformák és a fejlesztési célok meghatározása.

Béres Mária (Bárczi Gusztáv EGYMI, Debrecen): „Van más út az írás-olvasás elsajátításához – A BMM módszer alkalmazása a Debreceni Bárczi Gusztáv EGYMI-ben”

A előadó bemutatta, hogy hogyan változtatott az olvasás megtanulásához vezető úton. Mindezek mellett ismertette azt a tanulási környezetet, amely meghatározta a tanítványai nyugodt, kiegyensúlyozott mindennapjait.

Kovácsné Zsemlye Marietta (Bajai EGYMI): „A fenntarthatóság megvalósulása a mindennapok pedagógiájában”

Az előadás részletesen bemutatta az Örökös Ökoiskola címmel rendelkező intézmény tizenöt éve működő, folyamatosan fejlesztett programját; a gyógypedagógiai nevelés-oktatásban rejlő, a fenntarthatóságra való nevelés lehetőségeit, kidolgozott formában.

A nap végén **Szedő Barbara és Jávor Katalin Ilona (Bajai EGYMI)** előadásukban bemutatták, hogy a *speciális szakiskola* intézményegységében a mindennapi munkájuk során miként töreksenek közvetlen kapcsolat kialakítására a nyílt munkaerőpiaccal. Emellett lehetőséget biztosítanak tanulóik számára, hogy részt vegyenek szakmai megmérettetésekben hazai és külföldi szakmai versenyek révén.

Értelmileg Akadályozottak Pedagógiája Szakosztály és

Felnőtt Fogyatékoság-ügyi Szakosztály

Szakosztályvezetők: Radványi Katalin és Cserti-Szauer Csilla

Idén rendhagyó módon közös szakosztályi ülést szervezett az Értelmileg Akadályozottak Pedagógiája Szakosztály és a Felnőtt Fogyatékoságügyi Szakosztály. A közös szervezés gondolata a gyakorlatban dolgozó kollégákkal történt beszélgetések alapján született meg, a gyermek- és fiatalkorú személyekkel dolgozó gyógypedagógus kollégák nagyon szívesen informálnának bővebben és naprakészen a felnőttekkel kapcsolatos új szabályozásokról, a lehetőségek változásairól, mert fontosnak tartják a szülők megfelelő informálását, valamint saját fejlesztő munkájuk gyakorlati céljának, a felnövekvő generáció életlehetőségeinek megismerését, elősegítését. A felnőttek világában dolgozó kollégák pedig szívesen hallgatják meg a hozzájuk kerülő fiatalok korábbi fejlesztéséről szóló előadásokat, mit várhatnak el, mi az, amire majd építhetnek a felnőttekkel folyó munkában. Fontosnak tartottuk, és ez is indokolta az együttműködés ilyen formáját, hogy ne csupán információátadás és -szerzés történjen a szakosztályi ülésen, hanem induljon el egy közös gondolkodás, diskurzus is a különböző életkorokban és sérültségi fokon élő fogyatékos személyekkel dolgozó nevelők, segítők között, fogalmazódjanak meg egymással kapcsolatosan olyan gondolatok, elvárások, együttműködési lehetőségek, amelyek a gyógypedagógiai munkát valóban hatékonyá teszik. Radványi Katalin szakosztályvezető a szekcióülést megnyitó beszédében kiemelte a gyógypedagógiai munka jelentőségét az egész életen át tartó tanulás, a munkavállalás, a támogatott lakhatás és támogatott döntéshozatal folyamatainak hatékony és sikeres előmozdításában.

A szekcióülés első előadója a vendéglátó intézmény gyógypedagógusa, **Ghanim Tamás Lutfi (Bajai EGYMI)** volt, aki az integráció példájaként az integráló környezet elősegítésének egy sikeres formájáról számolt be előadásában az „*Életképek*” című produkció bemutatásával.

Béres Mária (Bárczi Gusztáv EGYMI, Debrecen)

Montessori-módszerrel dolgozó, azt értelmileg akadályozott és autizmus spektrumzavarral élő gyermekek iskolai fejlesztésére alkalmazó gyógypedagógusa gazdag képi alátámasztással mutatta be munkáját.

Varga Imre (Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Gyógypedagógus Képző Intézet)

Az előadás a gyermekvédelem és a gyógypedagógia kapcsolatát elemezte, ami nagyon fontos téma a gyermekvédelmi törvényben és szolgáltató-rendszerben nemrég történt változások miatt is. Külön kiemelte annak jelentőségét, hogy a gyógypedagógus képzésben nagyobb hangsúlyt kell kapnia a gyermekvédelemmel kapcsolatos ismereteknek.

Lakos Judit (Dió Általános Iskola, EGYMI és Kollégium): „A kutyás terápia és az AAK alkalmazásának kölcsönhatásairól”

Az előadó saját tapasztalatai alapján elmondta, hogy a kutyával történő terápia során jelentősen növekedett a kommunikációs interakciók száma, és ezzel együtt csökkent a visszahúzódó viselkedési formák megjelenése.

Jerkovicsné Puch Ildikó a Bajai EGYMI Készségfejlesztő Speciális Szakiskolájának

képzési szerkezetét mutatta be. Előadása kapcsolódott a felnőttek világához. Kiemelte, hogy az iskolából kikerülő fiataloknak az önálló életvezetésre csak akkor van lehetőségük, ha a tanulmányi idejük alatt szert tesznek olyan rutinra, amely a szakmai felkészültségüket, önálló életkezdéshez szükséges praktikusságukat tükrözi vissza. Ezért fontos a gyakorlatba ágyazott tevékenységek megtapasztalhatósága, saját életkörülményeikből beemelt, életszerű helyzetek teremtése, mely segíti a tanulók tudatos, önfenntartói tevékenységének kialakítását.

A két szakosztály közös szekcióülésének második részében az intézeti ellátásról a közösségi életvitelt támogató szolgáltatásokra való áttérés folyamatával kapcsolatos előadások hangzottak el.

Először Cserti-Szauer Csilla (ELTE BGGYK) és Vályi Réka (Emberi Erőforrások Minisztériuma)

tartottak előadást „*Javaslatok a kiváltási stratégia következő ciklusára*” címmel, amelyben a fogyatékossgal élő személyek számára ápolást-gondozást nyújtó szociális intézményi férőhelyek kiváltásáról szóló stratégia (2011–2041) megvalósítása első öt évének tapasztalatain alapuló fogyatékossgügyi és határterületi javaslatcsomag elemeiről adtak át fontos ismereteket. Előadásuk nem titkolt célja volt a dokumentum alapelveit és legfontosabb irányait a további szakmai vitához és tapasztalatcseréhez vitaindítóként bemutatni.

Giflo H. Péter, a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft. igazgatója, aki egyben az Intézményi Férőhelyek Kiváltását Koordináló Országos Testület elnöke is, elfogadta szakosztályaink felkérését, és előadásában azokról az új, strukturális változtatásokról számolt be, amelyekkel **a kiváltás folyamatának hatékonyságát** kívánják a jövőben elősegíteni. Ilyenek a TÁRS projekt keretében létrejövő szakmai koordinációs műhely, illetve a szakmai koordinációs műhely mellett működő Szakmai Tanácsadói Testület, amely szakmailag koordinálja a projekt folyamatait és információs tevékenységet végez majd.

Az elhangzott új információk nyomán az ülést lezáró egy órában nem csupán az elhangzott előadásokhoz szóltak hozzá, illetve tettek fel kérdéseket a jelenlévők, hanem mintegy kerekasztal-beszélgetés keretében a kiváltás folyamatáról, a rendeletek változásáról, a fogyatékos emberek jövőképéről is megfogalmazódtak vélemények, kérdések, például a jelenleg otthon élő felnőtt személyek további életútjának segítségével kapcsolatosan hangzottak el javaslatok. A közös szekcióülés saját véleményünk és a visszajelzések alapján is hatékony, informatív és további együttműködésre készítő volt.

Súlyosan és halmozottan fogyatékosokat segítők (SHF) szakosztálya **Szakosztályvezető: Hegedűs-Beleznai Csilla**

A 2016-os évben a MAGYE SHF Szakosztályának a tavaszi budapesti találkozó után a második összejövele volt Baján. Szeretnénk ezt folyamatosan fenntartani, és egy őszi alkalmat is rendszeressé tenni. A szakmai napon közel 50 érdeklődő hallgatta meg a remek előadókat. Az elméleti előadások és a gyakorlati műhelyek bemutatkozásai értékes, új ismereteket nyújtottak a fejlesztő nevelésben és oktatásban dolgozók, vagy ez iránt érdeklődő szakemberek számára.

Miksztai-Réthey Brigitta (ELTE BGGYK Gyógypedagógiai Pszichológiai Intézet): **„A számítógéppel támogatott AAK megvalósításához szükséges gépi és emberi tanulás”**

Előadónk a súlyosan-halmozottan sérült, nem beszélő felnőttek számára szolgáló informatikai eszközök használatának lehetőségeit mutatta be. Két fiatal felnőtt esetét ismerhettük meg. Az első esetben egy képi kommunikációt és gesztusokat használó fiatalember számára állítottak össze olyan kommunikációs táblát, melynek képkészletét ő maga is módosítani tudja, és üzeneteit nem csak felolvastatni, de interneten keresztül megosztani is képes a program segítségével. A másik esetben egy betűkommunikációt használó fiatalember számára kerestek optimális alkalmazást, mely segítségével a leggyorsabban tudja létrehozni üzeneteit. Ennek érdekében egy, mesterséges intelligenciát használó eszközökkel támogatott rendszer igyekezett optimalizálni a betű alapú prediktív alkalmazás beállításait.

Márkus Eszter (ELTE BGGYK): „A fejlesztő nevelés-oktatás helyzete a 2014/15-ös tanévben egy országos kutatás eredményeinek tükrében”

Az előadás kiemelte, hogy a hatályos köznevelési törvény alapján a fejlesztő nevelés-oktatás 2014. szeptember 1. óta kötelező minden súlyosan-halmozottan fogyatékos tanuló számára. 2015 nyarán és őszén a „TÁMOP-3.1.1-11/1-2012-0001 XXI. századi közoktatás (fejlesztés, koordináció) II. szakasz” projekt keretében az Educatio Kft. megbízásából a Mentor Informatika Kft. és az Eruditio Oktatási Szolgáltató Zrt. konzorciuma országos kutatást bonyolított le, melynek során aktuális és friss információkat szerezhettünk a fejlesztő nevelés-oktatás helyzetéről. A kutatás első szakaszában adatelemzéseket végeztek (KIR, OH), interjúk készültek a fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő intézmények, szakértői bizottságok munkatársaival, fókuszcsoporthozos beszélgetések születtek az érintett családok bevonásával. Az elsődlegesen gyűjtött információk alapján a fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő intézményeket online kérdőívvel is megkérdezték a fejlesztő nevelés-oktatás helyzetéről a 2014/2015-ös tanévre vonatkozóan. A kérdőívben a fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő tanulókról (fogyatékoságok, támogatási szükséglet), az intézményi ellátottságról, szolgáltatásokról valamint a szakember-ellátottságról és szakemberhiányról gyűjtöttek adatokat. A zárótanulmányban az eredmények elemzése és összefoglalása után következtetéseket és javaslatokat is megfogalmaztak a fejlesztő nevelés-oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés érdekében. Az előadás a kutatás legfontosabb eredményeit, valamint az intézményrendszer legfontosabb feladatait foglalta össze és vetett fel jelenleg is aktuális problémákat.

Bognár Virág – Horvát Krisztina (Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhazsnú Nonprofit Kft. – Autizmus Koordinációs Iroda): „Pillanatkép a súlyosan és halmozottan fogyatékos személyek élethelyzetéről és ellátásáról – kutatási beszámoló”

Bognár Virág tanulmányát Horvát Krisztina előadásában hallgathattuk meg. Kiemelte, hogy a pilot program indítását az ösztönözte, hogy a fogyatékos személyeknek nyújtott szolgáltatások hiányosak, miközben úgy tűnik, hogy lassan, de növekszik a célcsoport társadalmi elfogadottsága. Mindez szükségessé teszi a célcsoport ellátásának stratégiai újragondolását és az ellátások fejlesztését. A program eredményei alapján egyértelműsíthető annak szükségessége, hogy különválasszuk a súlyos és halmozott fogyatékoságot tekintve az általános jogosultsági kategóriát a szakmai ellátás nyújtásának alapjaitól. A konkrét ellátás szempontjából fontos felmérésnek folyamatdiagnosztikán kell alapulnia a szakértői konszenzus alapján. A diagnosztikát tekintve kulcsfontosságúnak tekinthető a differenciálás: intellektuális zavar, támogatási szükségletek intenzitása és komorbiditások (például magatartási zavarok) tekintetében. A pilot program kutatási eredményei a súlyos és halmozott fogyatékosággal élő gyermekek és felnőttek támogatási szükségleteiről megerősítették az ellátási életútmodell és az ezzel szorosan összefonódó szülő-támogatási modell kidolgozásának szükségességét. A felkért szakértők javaslata szerint: (1) a szakmaköziség megteremtéséhez akciókutatásra van szükség; (2) sürgető feladat a köznevelési életkorban lévő érintett gyermekek ellátásának fejlesztéséhez szükséges szakmai szttenderdek kidolgozása; végül (3) az érintettek egész életútjának középpontba

helyezése új szemléletmódot kíván, melyhez fontos kiindulópontul szolgálhat a személyközpontú ellátás. Kidolgozandó a SHF területen egy életút-támogatási modell a jövőben, melyben a családdal, szülőkkel való együttműködés, valamint az egyes szakterületek együttműködése kulcsfontosságú.

Győri Zsófia (Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája): „Szakmai sztenderdek, módszertanok szükségessége a fejlesztő nevelés-oktatásban”

Az előadás azoknak a módszertanoknak, sztenderdeknek, protokolloknak a kidolgozására hívta fel a figyelmet, melyeket az eddigi (2006 óta folyó) gyakorlatok tapasztalatai megalapoztak, és amelyek lehetővé teszik a magas szakmai színvonalú, tudatosan tervezett és megvalósított pedagógiai munkát. Az előadás azokat a területeket emelte ki (ágazattól függetlenül) a fejlesztő nevelés-oktatás folyamatában, ahol szükséges ezeknek a szabályzóknak a megalkotása.

Zechmeister Andrea (ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola, Gyógypedagógiai Program): „ASHLEY X esete egy magyar kutatás tükrében”

Előadónk egy nagyon érdekes esetet prezentált, melyben felvette Ashley X fejlődési rendellenességgel született gyermek helyzetét, valamint bemutatta ehhez kapcsolódó kutatását. Ashley X-et csak „Páma Angyal”-ként ismeri a nemzetközi sajtó, aki szülei hozzájárulásával egy úttörő beavatkozáson esett át, ami korlátozza a növekedésének mértékét. Mivel Ashley statikus encephalopatiában szenved, az eljárással a cél az életminőségének megőrzése, illetve javítása, továbbá a másodlagos nemi jelleg kialakulásából adódó problémák elkerülése és az egyéb növekedés következtében kialakuló betegségek megakadályozása. Hova tűnik a tudománnyal szemben az ember? Hova tűnik az emberi méltóság? Az esetet 2004-ben az Orvosi Etikai Egyesület hozta nyilvánosságra, mert megállapodtak abban, hogy az eset nem ismételődhet meg, nem publikálható, mert nem legális változást eredményez. Ashley orvosai ezzel szemben azt nyilatkozták, hogy az ilyen jellegű kezelés lehet a legjobb megoldás a család számára, hogy gyermeküket minél tovább az otthonukban lássák el. Igazából egy mérföldkő kényelmesen gondolkodó világunkban. Az előadó magyarországi kutatásának összegzéseként ismertette a fókuszcsoport résztvevőinek egybehangzó véleményét, mely „az életminőség kérdése elé helyezte az emberi méltóság kérdését, meglátásuk szerint kizárólag ez viheti előre a világot.”

Fehérné Ivanov Szilvia – Lukács Tiborné – Zechmeister Andrea (Dió Általános Iskola, Előkészítő Szakiskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kollégium és Gyermekotthon): „Különös fejlődés – speciális segítség a gyakorlat műhelyéből”

A Dió EGYMI gyógypedagógusai a súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése-oktatása során azt tapasztalták, hogy a korai évek alatt a szülők számos terápiát, ellátást, fejlesztési lehetőséget kipróbálnak, illetve igyekeznek biztosítani gyermekeik számára. Az idők során azonban ez a hozzáállás a szülők részéről megváltozik, előtérbe kerül a gyermek intézményes ellátási formáinak igénybevétele, melyet saját készítésű filmmel, szülői interjúkkal mutattak be.

Berta Éva (Gemma Központ, Szeged): „Álmodtál tán, vagy ez a valóság?”

Az előadó bemutatta a szegedi Gemma Központ – Fejlesztő Iskola létrejöttét, fejlődését, mely egy példaértékű civil kezdeményezés. Önkormányzati támogatói segítséggel valósult meg az épület megvásárlása, annak felújítása a szülők, dolgozók, segítőkész vállalkozók közös munkájának az eredménye, egy olyan elszánt iskolavezetéssel, ahol már a gyógypedagógiai attitűd elemeit felülírta a menedzserszemlélet. A komplex fejlesztés eredményeként a gyermekek fejlődése a szülők elégedettségét növeli, egyre szorosabbá teszi az együttműködést. A társadalmi érzékenyítő programok révén egyre több közös program valósul meg a konzorciumi partnerekkel, ezáltal vált lehetővé, hogy nemcsak a gyógypedagógus-képzés színterévé váltak, hanem bekapcsolódtak a helyi iskolák szakképzéseinek gyakorlati helyszíneibe is.

Koncz Nikoletta (Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája): „Fejlődés mérésének lehetőségei – különösen kommunikáció területén fejlesztő nevelés-oktatásban”

Az előadás két felmérő módszert mutatott be, és az ezek használata során szerzett tapasztalatokat, eredményeket. Az egyik a TARC-módszer, ami a súlyosabb fogyatékoság területén differenciál legjobban, reagál nagyon érzékenyen a legkisebb előrelépésre is. A másik a Kommunikációs mátrix (Communication Matrix) diagnosztikai módszer, amellyel pontosan megállapíthatók a vizsgált személy aktuális kommunikációs jellemzői, amely alapján meghatározhatók a kommunikációs célkitűzések. A fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő tanulók szempontjából fontos, hogy azok a kommunikációs készségek mérhetőek segítségével, amelyek tipikus fejlődésmenet esetén rendszerint 0–24 hónap között jelennek meg. Ismételt felvétele lehetővé teszi a fejlesztés eredményességének, illetve a fejlődésnek a nyomon követését.

Varga Viola (Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája): „Kutyásterápia 6 éves tapasztalatai halmozottan (és súlyosan-halmozottan) fogyatékos tanulóknál”

Az állatasszisztált terápia kezdeteiről, történetéről hallhattunk, majd a D.N.R.E. Immánuel Otthon és Iskola intézményében folyó munka kezdetei, szakmai bázisa került bemutatásra kisfilmekkel. A súlyosan és halmozottan sérült tanulók csoportjainak differenciálása, fejlesztési területek és prioritások a kutyás terápiákon, az évek alatt bevált feladatok részletes leírása tárult elénk. Az előadás zárásaként egyéb állatasszisztált tevékenységek bemutatását: nyuszis órák, találkozás a vadászgörényekkel, állatok világnapja alkalmából rendezett állatsimogatók tapasztalatait összegezte.

Facskó Judit (Bajai EGYMI): „Fejlesztő iskola habilitációs tevékenységének kiégyesítése terápiás eljárásokkal a bajai EGYMI-ben”

A szakosztályi nap utolsó előadását a MAGYE vendéglátó intézményének képviselője adta. Bemutatta a helyi fejlesztő nevelés-oktatás megvalósulását. Fontos számukra az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legnagyobb önállóság feltételeinek megteremtése, melynek alapja a szociális, a kommunikációs és más kognitív készségek specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs

fejlesztése, a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerekkel való tanítása. A tanulók látási, hallási, tapintási, kommunikációs készségei és mozgása, valamint szociális adaptációja mérhetően javul a célzottan alkalmazott rehabilitációs, terápiás fejlesztéseken. Az SHF szakmai napjának helyszínéül az intézmény fejlesztő nevelés-oktatás egysége szolgált, így megtekinthetőek voltak a csoportszobák és fejlesztő eszközök is. **Az őszi találkozó helyszínét a szegedi Gemma központ vállalta, mely 2016. október 15-én került megrendezésre.**

Pedagógiai Szakszolgálati Szakosztály

Szakosztályvezető: Metzger Balázs

A konferencián a Szakosztály hivatalos alakuló ülését Turóczy Attila, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat munkatársa vezette le.

A nyitóelőadást **Metzger Balázs** (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat), az új szakosztályvezető tartotta **„A pedagógiai szakszolgálatok jelenlegi helyzete, érdekvédelme és a MAGYE”** címmel.

Pásztor Éva (ELTE Gyakorló Országos Pedagógiai Szakszolgálat): **„Állapotmegismerés. Új dimenziók a pedagógiai diagnosztikában”**

Az előadó a diagnosztikus munka módszertani megújulásáról beszélt.

Benkő Vanda (Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat): **„A megyei pedagógiai szakszolgálatok helyzete, problémái, törekvései”**

Az előadás a megyei szakszolgálatokkal kapcsolatos kérdéskört tekintette át.

Kiss László (Emberi Erőforrások Minisztériuma, Köznevelés-irányítási Főosztály): **„Mozaikok a szakszolgálatok történetéből. Aktuális jogszabályi változások”**

A nagy érdeklődéssel várt előadás felidézte a szolgáltatási rendszer fejlődésének történeti aspektusait, s a jogalkotás újabb kérdéseit is ismertette.

Ezt követően **a Logopédiai Szakosztállyal közös Fórum** keretében, *Mosányi Emőke és Sósné Pintye Mária közreműködésével a logopédiai ellátásról, mint a szakszolgálati munka egyik színterének működéséről, problémáiról* esett szó. A szakosztály teljes létszámában részt vett továbbá a korai fejlesztéssel kapcsolatos **fórumon**, amely Czeizel Barbara közreműködésével zajlott. A Pedagógiai Szakszolgálati Szakosztály érdekelt a korai fejlesztéssel kapcsolatos történetekben, hiszen mind a diagnosztika, mind az ellátás tekintetében dominánsan a pedagógiai szakszolgálatok látják el ezt a feladatot.

Délután **a pedagógiai szakszolgálatok érdekvédelméről kerekasztal beszélgetés keretében** tárgyaltak a résztvevők. Moderátorok és a résztvevők által képviselt szervezetek: *Horváthné Moldvay Ilona*, Országos Köznevelési Tanács, A Kiemelt Figyelmet

Igénylő Gyermekkel, Tanulókkal Foglalkozó Bizottság; *Bódor Andrea*, Nemzeti Pedagógus Kar, Pedagógiai szakszolgálat tagozat; *Csepregi András*, Szakértelem Gyógypedagógiai Szakértői Bizottságok Országos Érdekvédelmi Egyesülete; *Fehérné Kovács Zsuzsa*, Magyar Logopédusok Szakmai Szövetsége; *Mosányi Emőke*, Magyar Foniátriai és Logopédiai Társaság; *Gergőné Babina Jusstina*: Pedagógiai Szakszolgálatok Országos Egyesülete; *Metzger Balázs*, MAGYE Pedagógiai Szakszolgálati Szakosztály.

Aktív közreműködésük eredményeként a Pedagógiai Szakszolgálat Szakosztály az alábbi kérdésekkel kapcsolatos állásfoglalások kialakítását látja szükségesnek, kapcsolódva a MAGYE 12 pontjához:

- az értékelés és minősítés alóli mentesítések problematikája
- a BTM kategória problematikája és kiemelten a mentesítések kérdései
- az SNI kategória és alkategóriáinak kérdése, reformja
- állapotmegismerés, folyamatdiagnosztika, a felülvizsgálatokban rejlő lehetőségek
- a gyógypedagógiai intézmények hatékonyabb megsegítése a folyamatdiagnosztika lehetőségein keresztül
- a szakszolgálatok és a gyógypedagógiai intézmények együttműködésének lehetőségei az SNI gyermekek együttnevelésében
- a folyamatdiagnosztika, együttnevelés, mentesítések összefüggései, lehetséges megoldások, együttműködések kialakítása

A konferencia zárónapjának FÓRUMA ugyanis újabb lehetőséget nyújtott a közös gondolkodásra. A programban meghirdetett cím: **probléma TÉRKÉP ÚJRARAJZOLVA – a köznevelési rendszer változásának kérdései** tematika a 2015-ben elindított szakmapolitikai folyamat egy újabb állomását jelentette. A Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, amint az ismeretes, 2015-ben a szakosztályok jelzése alapján Problématérkép formájában 12 blokkban foglalta össze a gyógypedagógiai ellátást érintő aktuális kérdéseket. Ennek célja a szakterületek és a döntéshozók között működő kommunikációs kapcsolat kialakítása volt az érintettek és családjaik számára nyújtott társadalmi megsegítés lehetőségeinek szakmai áttekintésében.

A Gyógypedagógiai Szemle 2015/1. számában részletezett alábbi 12 blokk a következő volt:

1. **Korai ellátás kérdései**
2. **Pedagógiai szakszolgálatok működése**
3. **EGYMI-problematika**
4. **Pedagógiai szakmai szolgáltatás**
5. **Az integráció/inklúzió-speciális nevelés/oktatás dichotómiájának áttekintése**
6. **Az oktatás/nevelés/intézményes ellátás speciális kérdései**
7. **Segítő munkatársakkal való ellátottság kérdései**
8. **Képzési és kiemelt továbbképzési feladatok**
9. **Szakiskolai, szakképzési problematika**
10. **Felnőtt-világ**
11. **Jogsabályokkal összefüggő speciális kérdések**
12. **Finanszírozás speciális kérdései**

A különböző szakosztályok, szakterületek képviselőiben a résztvevők áttekintették a 12 blokk fentiekben megfogalmazott szempontjaitazzal a céllal, hogy az elmúlt időszak történései értékelésének ismeretében a problématérkép „újrarajzolása”, reflexiók megfogalmazása alapján a MAGYE minél hatékonyabb tárgyalópartnere legyen az ágazati irányításnak, képviselője a gyógypedagógus szakmának és az érintetteknek, családjaiknak. A Fórum koordinátorai Kajáry Ildikó, Gereben Ferencné és Metzger Balázs voltak.

A MAGYE folyamatosan várja a szakterületek jelzéseit, és számít a kollégák további aktív közreműködésére. Találkozunk 2017-ben várhatóan Kaposváron, információk a 2017-es számban és a honlapon lesznek olvashatók.

Gereben Ferencné

DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ A SZOCIÁLIS INTEGRÁCIÓBAN SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉS

A továbbképzést a köznevelésben, a gyermek- és ifjúságvédelemben, a fogyatékos-ságügyben, valamint a szakképzésben működő pedagógusoknak és segítőknek ajánljuk. A továbbképzést sikeresen elvégzők dráma- és színházanimátor szakképe-sítést szereznek, amelynek birtokában alkalmassá válnak drámapedagógusi felada-tok, programok és projektek megvalósítására az együttnevelés és a szociális integ-ráció színterein is.

Tervezett indulás:

2016–17-es tanév tavaszi félév

Jelentkezési határidő: 2017. január 6.

Részletes információk a kari honlapon:

www.barcsi.elte.hu

E-mail: tovabbkepzo@barcsi.elte.hu